Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 1. februarja 2017 [1]

Zadeva C-670/15

Jan Šalplachta

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Območje svobode, varnosti in pravice – Dostop do sodišča v čezmejnih sporih – Direktiva 2003/8/ES – Področje uporabe – Vloga za pravno pomoč, predložena pristojnemu organu države članice, v kateri zaseda sodišče – Povračilo stroškov, nastalih za prevod dokumentov, priloženih vlogi za pravno pomoč“

Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe daje Sodišču možnost za razjasnitev področja uporabe Direktive Sveta 2003/8/ES, [2] katere namen je uvedba minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri čezmejnih sporih.

2. Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija) obravnava spor o povračilu stroškov v zvezi z vlogo za pravno pomoč, in sicer stroškov prevoda dokumentov, priloženih taki vlogi. Nemško pravo, s katerim je bila prenesena Direktiva 2003/8, ne določa odobritve pravne pomoči za postopek pravne pomoči, če se taka vloga vloži pri nemškem sodišču, ki je hkrati pristojni organ. Najvišje nemško delovno sodišče želi z obravnavanim predlogom posredno preveriti združljivost nacionalnih pravil z Direktivo 2003/8 (v nadaljevanju: Direktiva).

Pravni okvir

Pravo EU

3. Direktiva 2003/8 določa:

„Člen 3

Pravica do pravne pomoči

1. Fizične osebe, vpletene v spor, ki ga ureja ta direktiva, imajo pravico do ustrezne pravne pomoči, da se zagotovi njihov dejanski dostop do pravnega varstva v skladu s pogoji, določenimi v tej direktivi.

1 Jezik izvirnika: angleščina.

2 Direktiva Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 90).

2. Šteje se, da je pravna pomoč ustrezna, če zagotavlja:

(a) predpravdne nasvete z namenom doseči poravnavo preden se sproži sodni postopek;

(b) pravno pomoč in zastopanje na sodišču ter oprostitev ali pomoč pri prejemnikovih stroških postopka, vključno s stroški iz člena 7 in honorarji za osebe, ki jih sodišče pooblasti za opravljanje dejanj med postopkom.

[…]

Člen 7

Stroški, povezani s čezmejno naravo spora

Pravna pomoč, podeljena v državi članici, v kateri zaseda sodišče, krije naslednje stroške, neposredno povezane s čezmejno naravo spora:

[…]

(b) prevajanje dokumentov, ki jih zahteva sodišče ali pristojni organ in predloži prejemnik ter ki so potrebni za rešitev zadeve, ter

[…]

Člen 8

Stroški, ki jih krije država članica stalnega ali običajnega bivališča

Država članica, v kateri ima prosilec za pravno pomoč stalno ali običajno bivališče, zagotovi pravno pomoč, kot je navedeno v členu 3(2), potrebno za kritje:

(a) stroškov v zvezi s pomočjo lokalnega odvetnika ali druge osebe, ki ima po zakonu pravico dajati pravne nasvete, ki so nastali v tej državi, dokler država članica, v kateri zaseda sodišče, ne prejme vloge za pravno pomoč skladno s to direktivo;

(b) prevod vloge in potrebnih dokazil, ko se vloga predloži organom te države članice.

[…]

Člen 13

Predložitev in prenos vlog za pravno pomoč

1. Vloge za pravno pomoč se lahko predloži:

(a) pristojnemu organu države članice, v kateri ima prosilec stalno ali običajno bivališče (predajni organ), ali

(b) pristojnemu organu države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba (prejemni organ).

2. Vloge za pravno pomoč se izpolnijo in dokazila prevedejo v:

(a) uradni jezik ali enega od jezikov države članice pristojnega prejemnega organa, ki se ujema z enim od jezikov institucij Skupnosti, ali

(b) drug jezik[…], za katerega je tista država članica navedla, da ga lahko sprejme v skladu s členom 14(3).

[…]

4. Pristojni predajni organ prosilcu pomaga zagotoviti, da so vlogi priložena vsa dokazila, za katera ve, da se zahtevajo za odločitev o vlogi. Prosilcu pomaga tudi pri zagotavljanju potrebnih prevodov dokazil skladno s členom 8(b).

Pristojni predajni organ preda vlogo pristojnemu prejemnemu organu v drugi državi članici v 15 dneh po prejemu ustrezno izpolnjene vloge v enem od jezikov, omenjenih v odstavku 2, in dokazil, po potrebi prevedenih v enega od teh jezikov.

[…]

6. Države članice storitev, opravljenih skladno z odstavkom 4, ne smejo zaračunavati. […]“

Nemško pravo

4. Direktiva 2003/8 je bila v nemško pravo prenesena s členi od 114 do 127a ter od 1076 do 1078 Zivilprozessordnung (zakonik o pravdnem postopku, v nadaljevanju: ZPO).

5. Člen 114(1) ZPO določa:

„Stranka, ki zaradi svojega osebnega in materialnega položaja ne more poravnati stroškov pravdnega postopka oziroma jih lahko poravna samo delno ali v več obrokih, na zahtevo prejme pravno pomoč, če ima zadostne možnosti za uspeh s predvideno tožbo ali obrambo in se tožba ali obramba ne zdi zlonamerna. Za čezmejno pravno pomoč znotraj Evropske unije veljajo dodatno členi od 1076 do 1078.“

6. Člen 117(1) in (2) ZPO določa:

„1. Vloga za odobritev pravne pomoči se vloži pri sodišču, pristojnem za odločanje v zadevi; […]

2. Vlogi je treba priložiti izjavo stranke o osebnem in materialnem položaju (družinske razmere, poklic, premoženje, dohodki in bremena) ter ustrezna dokazila. […]“

7. Člen 1076 ZPO določa:

„Za čezmejno pravno pomoč v Evropski uniji, ki je v skladu z [Direktivo 2003/8], veljajo členi od 114 do 127a, če ni v nadaljevanju določeno drugače.“

8. Člen 1078(1) ZPO določa:

„Za prejete zahteve v zvezi s čezmejno pravno pomočjo je pristojno sodišče, ki je pristojno za odločanje v zadevi, ali izvršitveno sodišče. Vloge morajo biti izpolnjene v nemškem jeziku, dokazilom pa mora biti priložen prevod v nemški jezik. […]“

9. V skladu z nemško sodno prakso po pojasnilu predložitvenega sodišča te določbe ne določajo odobritve pravne pomoči za postopek pravne pomoči, ker ta postopek ni „pravdni postopek“ v smislu člena 114 ZPO. Odobritev pravne pomoči za nastale stroške prevoda izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, v jezik sodišča, je zato izključena. Če tožeča stranka, ki ima prebivališče v drugi državi članici, vloži tožbo neposredno pri pristojnem nemškem sodišču in tam vloži tudi vlogo za odobritev pravne pomoči, se uporabljajo iste določbe kot za osebe, ki prebivajo v Nemčiji.

Dejansko stanje, postopek in vprašanje za predhodno odločanje

10. J. Šalplachta ima stalno prebivališče v Češki Republiki. 24. septembra 2013 je pri Arbeitsgericht Zwickau (delovno sodišče, Zwickau, Nemčija) prek svojega nemškega zastopnika vložil tožbo za plačilo neizplačanih plač zoper podjetje Elektroanlagen & Computerbau GmbH s sedežem v Nemčiji in hkrati zaprosil za odobritev brezplačne pravne pomoči. 27. novembra 2013 je zaprosil za razširitev brezplačne pravne pomoči na stroške za prevod listin, ki dokazujejo stanje njegovih dohodkov in premoženjsko stanje.

11. V sodno tajništvo Arbeitsgericht Zwickau (delovno sodišče v Zwickauu) je 8. aprila 2014 prispela izjava, ki jo je 23. septembra 2013 podpisala in v nemškem jeziku izpolnila tožeča stranka o njenem osebnem in materialnem položaju. Obrazec za izjavo je skupaj s pojasnili in dokazili v nemški jezik prevedlo poklicno prevajalsko podjetje s sedežem v Dresdnu (Nemčija). Tožeča stranka je v sodni spis vložila dva računa prevajalskega podjetja, naslovljena nanjo.

12. Arbeitsgericht Zwickau (delovno sodišče, Zwickau) je tožeči stranki odobrilo brezplačno pravno pomoč v postopku na prvi stopnji, zavrnilo pa je povračilo stroškov za prevod. Pritožbo tožeče stranke je Landesarbeitsgericht (višje delovno sodišče) zavrnilo. Tožeča stranka je vložila revizijo pri predložitvenem sodišču.

13. Predložitveno sodišče meni, da se lahko reviziji ugodi, le če je mogoče člen 114 ZPO in naslednje v skladu s pravom EU razlagati tako, da so stroški, ki so tožeči stranki nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pridobitev pravne pomoči, zajeti s pravno pomočjo, zagotovljeno v Zvezni republiki Nemčiji. V nasprotnem primeru bi bilo treba revizijo zavrniti.

14. V teh okoliščinah je Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali pravica fizične osebe do učinkovitega dostopa do sodišč v čezmejnih sporih v smislu členov 1 in 2 [Direktive 2003/8] zahteva, da brezplačna pravna pomoč, ki jo odobri Zvezna republika Nemčija, vključuje stroške, ki so tožeči stranki nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, če tožeča stranka hkrati s tožbo vloži vlogo za pravno pomoč pri sodišču, pristojnem za odločanje v zadevi, ki je tudi pristojni prejemni organ v smislu člena 13(1)(b) Direktive, in je sama poskrbela za prevod?“

15. Sodišče je predlog za sprejetje predhodne odločbe prejelo 15. decembra 2015. Pisna stališča so predložili J. Šalplachta, nemška in češka vlada ter Evropska komisija. J. Šalplachta, nemška in španska vlada ter Komisija so na obravnavi 9. novembra 2016 predstavili ustna stališča.

Analiza

Uvod

16. Člen 13(1)(a) in (b) Direktive 2003/8 daje prosilcu za pravno pomoč postopkovno možnost, da svojo vlogo predloži bodisi pristojnemu organu države članice, v kateri ima stalno ali običajno prebivališče (točka (a)), bodisi organu države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba (točka (b)).

17. Če se vloga za pravno pomoč vloži v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča prosilca, je pristojni organ te države članice „predajni organ“, pristojni organ države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba, pa je „prejemni organ“.

18. V skladu s členom 13(4) Direktive 2003/8 pristojni predajni organ države članice stalnega ali običajnega prebivališča prosilca pred predajo vloge prejemnemu organu pomaga prosilcu pri zagotavljanju prevodov potrebnih dokazil.

19. Navedena določba odseva člen 8(b) Direktive 2003/8, ki od države članice stalnega ali običajnega prebivališča prosilca za pravno pomoč zahteva, da zagotovi pravno pomoč, potrebno za kritje prevoda vloge in potrebnih dokazil, ko se vloga predloži organom te države članice.

20. Direktiva 2003/8 pa izrecno ne obravnava povračila stroškov prevoda, če se vloga za pravno pomoč predloži organom države članice, v kateri zaseda sodišče (državi članici sodišča).

21. Predložitveno sodišče z obravnavanim predlogom prosi za pojasnilo, ali Direktiva 2003/8 zahteva kritje teh stroškov tudi v zadnjenavedenem primeru.

22. Predložitveno sodišče v bistvu želi izvedeti, ali mora v skladu z Direktivo 2003/8 pravna pomoč, ki jo odobri država članica, v kateri zaseda sodišče, zajemati stroške, ki so tožeči stranki nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, če se ta vloga vloži pri pristojnem organu te države članice in ne pri organu države članice, v kateri ima prosilec stalno ali običajno prebivališče.

Besedilo upoštevnih določb

23. Čeprav predložitveno sodišče navaja člene 1, 2 in 13(1)(b) Direktive, menim, da bi moralo Sodišče zaradi koristnosti odgovora razložiti člena 3 in 7 Direktive.

24. V skladu s členom 3(1) Direktive imajo fizične osebe, vpletene v spor, ki ga ureja Direktiva, pravico do ustrezne pravne pomoči, da se zagotovi njihov učinkovit dostop do sodišča v skladu s pogoji, določenimi v Direktivi. Šteje se, da je pravna pomoč ustrezna, če med drugim zagotavlja pravno pomoč in zastopanje na sodišču ter oprostitev ali pomoč pri prejemnikovih stroških postopka, vključno s stroški iz člena 7 in honorarji za osebe, ki jih sodišče pooblasti za opravljanje dejanj med postopkom (člen 3(2)(b)).

25. Pogoji in obseg pravne pomoči so podrobneje določeni v členih od 5 do 11 Direktive.

26. Te določbe urejajo pravno pomoč tako v državi članici sodišča (členi od 5 do 7) kot v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča prosilca (člen 8).

27. Natančneje, člen 7(b) Direktive v zvezi s stroški, povezanimi s čezmejno naravo spora, določa, da mora pravna pomoč zajemati stroške, neposredno povezane s čezmejno naravo spora, vključno s stroški prevajanja dokumentov, ki jih zahteva sodišče ali pristojni organ in predloži prejemnik pravne pomoči ter ki so potrebni za rešitev zadeve.

28. V skladu s členom 8(b) Direktive mora država članica, v kateri ima prosilec za pravno pomoč stalno ali običajno prebivališče, zagotoviti pravno pomoč za prevod vloge in potrebnih dokazil, ko se vloga predloži organom te države članice.

29. V besedilu teh določb niso izrecno omenjeni stroški prevoda vloge za pravno pomoč, kadar se vloga vloži v državi članici sodišča. Na eni strani člen 7 Direktive, ki se nanaša na stroške v državi članici sodišča, omenja prevod dokumentov, ki so „potrebni za rešitev zadeve," izrecno pa ne omenja stroškov v zvezi z vlogo za pravno pomoč. Na drugi strani pa se člen 8 Direktive, ki te stroške izrecno omenja, nanaša zgolj na stroške, ki jih krije država članica, v kateri ima prosilec stalno ali običajno prebivališče.

30. Posledična nejasnost se je izrazila v nasprotujočih si stališčih v obravnavani zadevi.

31. Predložitveno sodišče meni – čeprav ugotavlja, da na podlagi Direktive ni mogoče jasno sklepati o taki razlagi – da je v členu 8 Direktive 2003/8 izražen namen, da stroške, nastale prosilcu za pravno pomoč za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, krije izključno država članica stalnega ali običajnega prebivališča prosilca, v tem primeru Češka republika. Navedeno sodišče ugotavlja tudi, da čeprav taka razlaga pomeni, da stroški za prevod sploh niso kriti, če se vloga vloži neposredno v državi članici sodišča, pa taka posledica izhaja iz postopkovne izbire prosilca. Prosilec je imel možnost za pravno pomoč zaprositi v Češki republiki, zaradi česar ne bi bil njegov pravni položaj nič slabši.

32. Vse tri države članice, ki so intervenirale v tem postopku, se s tem stališčem strinjajo.

33. Nemška, češka in španska vlada ugotavljajo, da člen 7 Direktive 2003/8 omenja stroške, nastale za prevod dokumentov, ki so „potrebni za rešitev zadeve," izrecno pa ne omenja stroškov za prevod dokumentov v zvezi z vlogo za pravno pomoč. Ugotavljajo, da stroški, ki so nastali v zvezi z vlogo za pravno pomoč, v ožjem smislu niso stroški sodnega postopka. Španska vlada namreč izpostavlja, da se v nekaterih pravnih sistemih vloga za pravno pomoč ne vloži pri sodišču ampak pri pristojnem upravnem organu, ki jo obravnava po upravnem postopku, neodvisnem od sodnega postopka o vsebini spora. Taka vloga se celo v tistih pravnih sistemih, v katerih je treba vlogo za pravno pomoč vložiti pri sodišču, ki je pristojno za odločitev o vsebini spora, obravnava po postopku, ki je ločen od sodnega v zvezi s tem sporom.

34. Prosilec v postopku v glavni stvari in Komisija menita drugače.

35. Prosilec trdi, da to, da so iz koriščenja pravne pomoči izvzeti stroški, nastali v zvezi z vlogo za pravno pomoč, pomeni oviro pri dostopu do sodišča v čezmejnih sporih. Če bi se taki stroški povrnili samo v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča prosilca, bi bil prosilec kaznovan zaradi vložitve vloge za pravno pomoč v državi članici sodišča, s čimer bi bile njegove postopkovne možnosti iz Direktive omejene in zaradi česar bi bil izpostavljen negotovosti v zvezi s spoštovanjem rokov.

36. Komisija trdi, da je treba obseg pravne pomoči po Direktivi določiti ob upoštevanju ciljev Direktive, poleg tega pa ne bi smel biti odvisen od postopkovnega mehanizma, za katerega se odloči prosilec. Ne bi bilo dosledno, če bi pravna pomoč zajemala stroške prevoda v zvezi z vlogo za pravno pomoč, le kadar bi se taka vloga vložila v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča prosilca, ne pa tudi takrat, kadar bi se vložila neposredno v državi članici sodišča. Po mnenju Komisije bi bilo treba stroške prevoda povrniti v obeh primerih.

37. Ker so na podlagi besedila upoštevnih določb Direktive možne različne razlage, se bom oprl tudi na teleološko in sistematično razlago, podredno pa na zgodovino nastanka Direktive.

Sistematika in cilj Direktive 2003/8

38. Iz člena 1(1) ter uvodnih izjav 5 in 6 Direktive 2003/8 izhaja njen cilj zagotoviti učinkovit dostop do sodišča v čezmejnih sporih za osebe, ki nimajo dovolj sredstev.

39. Cilj Direktive je torej izvedba pravice do učinkovitega sodnega varstva za tiste vrste sporov, ki spadajo na področje uporabe te direktive, v skladu s členom 47(3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki zagotavlja pravico do pravne pomoči, če je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva. [3]

40. Direktiva za uresničitev tega cilja določa nekatera minimalna skupna pravila, med drugim v zvezi s pravico do ustrezne pravne pomoči (člen 3) in obsegom pravne pomoči v čezmejnih okoliščinah (člen 7). Z Direktivo se torej skuša odpraviti ovire za dostop do sodišča, ki so posledica dodatnih stroškov, povezanih s čezmejno naravo spora.

41. Menim, da je treba besedilo „ustrezna pravna pomoč“ iz členov 3 in 7 Direktive zaradi zagotovitve uresničitve ciljev Direktive razlagati tako, da zajema stroške, ki nastanejo zaradi čezmejne narave vloge za pravno pomoč, kakršni so na primer stroški prevoda vloge in dokazil k njej.

42. V primerih, ki so navedeni v Direktivi, je vložitev vloge za pravno pomoč pogoj za zagotovitev dostopa do sodišča. Osebe, ki zaradi svojega ekonomskega položaja ne morejo plačati stroškov spora, bi težko plačale stroške za prevod dokumentov, potrebnih za vložitev čezmejne vloge za pravno pomoč. Zato bi bil dostop do sodišča v čezmejnih sporih ogrožen, če prosilec ne bi mogel pridobiti podpore za stroške prevoda v zvezi z njegovo ali njeno vlogo za pravno pomoč.

43. Ta preudarek potrjuje sistematika Direktive, katere določbe niso omejene samo na povračilo stroškov spora, ampak se nanašajo tudi na stroške za pravne nasvete pred vložitvijo vloge za pravno pomoč in stroške, nastale v zvezi z vlogo za pravno pomoč (člen 8).

44. Poleg tega bi bilo treba take stroške, ker Direktiva vsebuje določbe o povračilu stroškov za vloge za pravno pomoč, povrniti ne glede na postopkovno možnost, za katero se je odločil prosilec v skladu s členom 13(1) Direktive.

45. Obseg pravne pomoči ne bi smel biti odvisen od vrste postopkovnega mehanizma, uporabljenega za vložitev vloge za pravno pomoč.

46. Prvič, izvzetje takih stroškov v položaju, ko se vloga vloži neposredno v državi članici sodišča, bi dejansko omejilo izbiro prosilca med dvema postopkovnima alternativama, ki sta izrecno določeni v členu 13(1) Direktive. Drugič, taka omejitev bi prosilca lahko prisilila, da izbere težavnejšo postopkovno rešitev. Namesto vložitve vloge za pravno pomoč neposredno pri sodišču, pristojnem za odločitev o vsebini spora, bi moral prosilec sprožiti dva ločena postopka, prvega pri pristojnem sodišču zaradi zagotovitve spoštovanja rokov in drugega pri organih države članice njegovega ali njenega stalnega ali običajnega prebivališča zaradi pridobitve povračila stroškov, nastalih v zvezi z vlogo za pravno pomoč.

3 Listina ob sprejetju Direktive držav članic seveda še ni pravno zavezovala. V poljski pravni literaturi glej K. Kowalik-Bańczyk, Pojęcie sporu transgranicznego w dyrektywie Rady Nr 2003/8 [v] Współpraca sądowa, W. Czapliński, A. Wróbel (ur.), Varšava 2007, točka 39, str. 42.

47. Menim, da ne bi bilo primerno sklepati, da je to namen določb členov 3, 7 in 8 Direktive. Ne zdi se dosledno zagotoviti prosilcu dve možnosti in ga nato kaznovati zaradi izbire ene od izrecno določenih postopkovnih možnosti. Taka omejitev postopkovnih možnosti, ki sta na razpolago prosilcu za pravno pomoč, bi povzročila dodatno oviro za dostop do sodišča, kar bi bilo v nasprotju s cilji Direktive.

48. Menim, da ob upoštevanju sistematike in cilja Direktive člena 7 te direktive, ki določa, da mora pravna pomoč v državi članici sodišča vključevati stroške, neposredno povezane s čezmejno naravo spora, ni mogoče razlagati tako, da izvzema stroške za prevod dokumentov, potrebnih za odločitev o vlogi za pravno pomoč v okviru takega spora.

49. Zato menim, da tako sistematika kot cilj Direktive 2003/8 podpirata razlago, po kateri obseg pravne pomoči v skladu s členoma 3 in 7 navedene direktive zajema stroške za prevod, nastale v zvezi s čezmejno vlogo za pravno pomoč, tudi kadar se taka vloga vloži neposredno v državi članici sodišča.

Zgodovina nastanka Direktive 2003/8

50. Menim, da zgodovina nastanka Direktive podpira navedeno razlago členov 3, 7 in 8 Direktive.

51. V predlogu Komisije[4] se je samo en člen (člen 5) nanašal na stroške v zvezi s čezmejno naravo spora. Njegova prva dva odstavka sta zadevala tovrstne stroške, nastale v državi članici sodišča, tretji odstavek pa stroške, nastale v državi članici prebivališča prosilca.[5] Po sistemu, ki ga je v svojem predlogu zasnovala Komisija, bi se torej stroški načeloma krili v državi članici sodišča, razen – izjemoma – nekaterih stroškov, nastalih v državi članici prebivališča prosilca. Struktura te določbe je po obravnavi v Evropskem parlamentu ostala nespremenjena, razen spremembe člena 5(3), ki je bila vnesena zaradi zagotovitve skladnosti s predlagano spremembo člena 2(1).[6]

52. V besedilu Direktive, kot ga je dokončno sprejel Svet,[7] so bile določbe o stroških v zvezi s čezmejno naravo spora spremenjene in vnesene v dva različna člena, in sicer v člen 7 z naslovom „Stroški, povezani s čezmejno naravo spora“ in v člen 8 z naslovom „Stroški, ki jih krije država članica stalnega ali običajnega prebivališča“. Iz navedenih sprememb pa ne izhaja, da je želel Svet odstopiti od zasnove sistema, kot ga je predlagala Komisija in v skladu s katerim bi morala stroške v zvezi s čezmejno naravo spora praviloma kriti država članica sodišča, razen nekaterih posebnih stroškov, nastalih v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča prosilca. Odraz tega načela je namreč mogoče najti v uvodnih izjavah Direktive.[8]

53. Zgodovina nastanka Direktive torej, kot kaže, potrjuje trditev Komisije v obravnavani zadevi, da je bil člen 8 zasnovan kot izjema od splošnega pravila, po katerem mora v skladu z Direktivo stroške kriti država članica sodišča. Vsekakor pa nisem našel podpore za stališče španske vlade z obravnave, da člena 7 in 8 vsebujeta pravila za porazdelitev stroškov s podrobno določitvijo, katere stroške krije katera od dveh zadevnih držav članic. Natančneje, kot sem navedel zgoraj,[9] menim, da člena 7 ni

4 Predlog direktive o izboljšanju dostopa do sodišča v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo in drugimi finančnimi vidiki civilnih postopkov (COM(2002) 13 z dne 18. januarja 2002).

5 Člen 5 v predlogu Komisije je določal: „Stroški, povezani s čezmejno naravo spora. Pravna pomoč, odobrena v državi članici, v kateri zaseda sodišče, krije stroške, neposredno povezane s čezmejno naravo spora. Ti stroški zajemajo tolmačenje in prevajanje dokumentov ter potne stroške, kadar je navzočnost zadevnih oseb na sodišču obvezna. Država članica, v kateri prosilec za pravno pomoč prebiva, zagotovi pravno pomoč za kritje stroškov, ki so nastali prejemniku v tej državi, še posebej stroške v zvezi s pomočjo lokalnega odvetnika.“

6 Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta P5_TA(2002)0441 z dne 25. septembra 2002. Sprememba 17: „Člen 5(3) Država članica, v kateri ima prosilec za pravno pomoč stalno ali običajno prebivališče, odobri povračilo stroškov pravne pomoči.“

7 Dokument Sveta št. 13385/02 z dne 18. novembra 2002.

8 Glej uvodno izjavo 23, na podlagi katere je mogoče sklepati, da pravno pomoč zagotovi država članica, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se zahteva izvršitev, razen predpravdnih nasvetov.

9 Glej točko 48 teh sklepnih predlogov.

mogoče razlagati tako, da izvzema stroške za prevod dokumentov, potrebnih za odločitev o vlogi za pravno pomoč, če se taka vloga vloži v državi članici sodišča. Taka ozka razlaga bi bila po mojem mnenju v nasprotju s ciljem Direktive, da se zagotovi pravica do prejetja ustrezne pravne pomoči zaradi zagotovitve učinkovitega dostopa do sodišča v čezmejnih sporih.

54. Nazadnje, ugotavljam da je nemška vlada na obravnavi omenila, da je bil z Direktivo nadomeščen sistem sodelovanja na področju pravne pomoči na podlagi Strasbourškega sporazuma Sveta Evrope iz leta 1977. [10]

55. Strasbourški sporazum je določal sistem čezmejnega prenosa vlog za pravno pomoč, ki je prosilcem omogočal vložitev vlog za pravno pomoč v državi njihovega prebivališča. Sporazum je določal tudi, da mora organ predaje pomagati prosilcu pri zagotovitvi, da se vlogi priložijo vsi potrebni dokumenti, in mu pomagati tudi pri zagotovitvi potrebnega prevoda dokumentov (člen 3).

56. Mehanizmi obveščanja in prenosa iz člena 13 Direktive se zgledujejo neposredno po tistih iz Strasbourškega sporazuma. [11]

57. Vendar menim, da se na ta zgodovinski dejavnik ni mogoče opirati za trditev, kot želi nemška vlada, da se z Direktivo nadomešča Strasbourški sporazum, zato se stroški prevoda, nastali v zvezi z vlogami za pravno pomoč, krijejo samo v primerih, ki so bili prej določeni v Strasbourškem sporazumu, torej samo kadar prosilec uporabi sistem mednarodnega prenosa vlog za pravno pomoč z vložitvijo take vloge v državi članici prebivališča.

58. Strasbourški sporazum je uvedel sistem čezmejnega prenosa vlog za pravno pomoč, ni pa obravnaval vprašanja obsega pravne pomoči v državi, v kateri zaseda sodišče. Iz zgodovine nastanka Direktive je razvidno, da je bil namen zakonodajalca Unije nadgraditi Strasbourški sporazum, ki je bil v praksi malokrat uporabljen. [12]

59. Strinjanje z razlago, za katero se zavzema nemška vlada, bi pomenilo, da Direktiva bistveno ne nadgrajuje sistema, ki je obstajal po Strasbourškem sporazumu.

60. Menim, da bi bil tak sklep v nasprotju z namenom zakonodajalca Unije. Glavni cilj Direktive ni bil vzpostavitev drugega mehanizma za prenos vlog za pravno pomoč čez mejo, ker je tak mehanizem obstajal že po Strasbourškem sporazumu. Z Direktivo se želi zagotoviti učinkovita pravica do pravne pomoči v drugi državi članici tudi takrat, kadar se prosilec odloči za vložitev vloge za pravno pomoč neposredno v državi članici sodišča. Da bi bila ta možnost učinkovita, mora pravna pomoč zajemati tudi stroške v zvezi s čezmejno vlogo za pravno pomoč.

61. Na podlagi navedenega menim, da tako sistematična kot teleološka razlaga potrjujeta tako razlago členov 3 in 7 Direktive, da mora pravna pomoč zajemati stroške, ki so prosilcu nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, to razlago pa potrjuje tudi zgodovina nastanka Direktive.

10 Evropski sporazum o prenosu vlog za pravno pomoč, podpisan v Strasbourgu leta 1977 (na voljo na http://www.coe.int/en/web/conventions/). Ob sprejetju Direktive so vse države članice Unije razen Nemčije sporazum ratificirale. Podoben mehanizem za prenos vlog za pravno pomoč določa Haaška konvencija o mednarodnem dostopu do sodišč z dne 25. oktobra 1980, ki je bila v tistem času ratificirana v samo šestih državah članicah.

11 Glej uvodno izjavo 26 Direktive.

12 Glej zeleno knjigo Komisije „Pravna pomoč v civilnih zadevah: težave, s katerimi se spoprijemajo stranke v čezmejnem sporu“ (COM(2000) 51 z dne 9. februarja 2000, str. 15).

Predlog

62. Na podlagi navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je vložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija), odgovori:

Člena 3(1) in 7 Direktive Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih je treba razlagati tako, da mora pravna pomoč, odobrena v državi članici, v kateri zaseda sodišče, zajemati stroške, ki so prosilcu nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih vlogi za pravno pomoč, kadar se ta vloga vloži pri pristojnemu organu te države članice.